

„Labor omnia vincit improbus“ Laudatio na doc. MUDr. Radanu Neuwirtovou CSc.

Napsat laudatio na lékařku a vědkyni docentku Radanu Neuwirtovou (*1927) je velká čest, protože je bezesporu jednou z nejvýznamnějších českých hematologů a zdrojem stále neutuchající inspirace již více než 60 let!

Narodila se v Praze v rodině Záviše a Marty Reneltových v intelektuálním prostředí píle a vzletných prvorepublikových ideálů a cílů. Maminka studovala práva na Karlově univerzitě a otec byl inženýrem a úspěšným ředitelem továrny v severních Čechách. O místo přišel jako mnoho dalších schopných lidí s nástupem represivního komunistického režimu.

Od roku 1952, kdy dokončila lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, zahájila svoji lékařskou a vědeckou kariéru. V témže roce se provdala za spolužáka, který ji oslovil při prvním setkání v auditoriu Anatomického ústavu a později již lékaře a konečně prof. Jana Neuwirta. Po absolvování umístění mimo Prahu, což bylo v 50. letech typické, zahajovala svou práci na II. interní klinice Všeobecné fakultní nemocnice v Praze, nejprve v oboru nefrologie a posléze v milované hematologii. Zde spolupracovala s mladým nadějným hematologem, nyní prof. Pavlem Klenerem seniorem.

Na své hematologické začátky vzpomíná takto: „O hematologii jsem uvažovala už během svých vysokoškolských studiích při poslechu histologie, kde mě zaujala morfologie hemopoetických buněk. Po promoci jsme byli jako čerství manželé Neuwirtovi distribuováni do Plzně. Začala jsem pracovat na okresním oddělení prim. Zwetschkeho, jemuž vděčím za první znalosti v klinické hematologii a s kterým jsem pra-

covala na první publikaci s hematologickou problematikou. Po pěti letech jsme se s mužem dostali do Prahy. Měli jsme už tříletou dceru Kateřinu, která si zatím užívala péči babiček.“

Klinické atestace z interního lékařství dokončila v roce 1961 a kandidaturu věd obhájila v roce 1966 před dovršením své čtyřicítky. Kontinuum práce bylo však přerušeno komunistickým režimem, a především prověrkami v roce 1971, kdy byla propuštěna. Následně se uplatnila na oddělení gerontologie III. interní kliniky VFN. Svou neuvěřitelnou houževnatostí navzdory všem překážkám, které jí tehdejší režim kladl, se vrátila k hematologii, a ještě v raných 80. letech minulého století na III. interní klinice založila hematologickou laboratoř, kde se též věnovala metabolizmu železa. Odtud přešla na hematologické oddělení VFN, tehdy pod vedením primáře nyní prof. Kvasničky, kde se stala jeho zástupkyní. V rámci sloučení pracovišť VFN pokračovala na I. interní kliniku. Po skončení komunistického režimu mohla dokončit habilitační práci a zcela záslužně se s již mnohými publikacemi stala docentkou 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy.

Roku 1982 vyšla publikace světových hematologů pod vedením prof. Benetta s návrhem zahrnout choroby, které byly zatím s rozpaky uskupené pod různými diagnózami, jako myelodysplastický syndrom (dále MDS). Právě tato dosud tajuplná choroba vzbudila Radanin zájem. Profesor Kvasnička podporoval Radanu Neuwirtovou v práci související MDS. Také prof. Neuwirt přispíval MDS tým, že probíral se svou ženou novinky v MDS, a tím, že některé nesprávné názory na MDS korigoval. Již v roce

1982 doc. Neuwirtová spolu s dr. Šteruskou z Bratislavské hematologické kliniky seznámily tehdejší československou hematologickou veřejnost s novou diagnózou MDS. V pozdních 80. letech založila a vedla Kooperativní MDS skupinu. Snažila se vybudovat co nejširší tým hematologů ochotný věnovat zvláštní pozornost pacientům s MDS. V Plzni to byla dr. Vozobulová, v Hradci Králové dr. Voglová ve spolupráci s doc. Chrobákem, v Banské Bystrici prim. Mociková, v Olomouci doc. (nyní prof.) Faber a na I. interní klinice mladý lékař, dnes přednosta I. interní kliniky VFN, prof. Trněný, který doc. Neuwirtovou leta podporuje.

Důležitými členy MDS skupiny byli prof. Čermák a dr. Jelínek z ÚHK. Na hematologickém ambulancním oddělení prof. Kvasničky a posléze I. interní klinice s doc. Neuwirtovou pracovali dr. Šišková a dr. Cmunt, a nakonec dcera, nyní doc. Anna Jonášová, která se též orientuje na myeloproliferativní onemocnění vč. MDS. Díky této týmové spolupráci se podařilo publikovat ve významných zahraničních hematologických časopi-

sech práce s originální tematikou v diagnostice i terapii MDS. Za její nekončící kariéru je v zahraničním literárním výčtu prozatím evidováno více než 122 impaktovaných publikací. Vrcholem její práce pak jistě byla organizace 5. světového MDS kongresu v Praze v roce 1999, kde figurovala jako jeho prezidentka.

Radana Neuwirtová je průkopnicí moderního pojetí hematologie v České republice. Pravidelně publikovala vědecké články v impaktovaných periodících a stále ještě přispívá do „našich“ MDS news. Aktivně se účastnila mnoha hematologických konferencí. Těžko by šlo její rozložitě i členitě cíle naplnit, pokud by se aktivně nepodílela na přípravě a splnění mnoha vědeckých grantů zaměřených na výzkum vlivů imunomodulační terapie u MDS, vývoj léčebných biomarkerů či role genotoxických faktorů a imunogenetiky u MDS.

Docentka Neuwirtová do zcela nedávné doby aktivně pracovala na hematologické ambulanci I. interní kliniky, kde pečovala o nemocné převážně

s dysplaziemi a myeloproliferativními onemocněními krve. Její aktivní účast na I. interní klinice a v České hematologii přerušila autonehoda vedoucí k poranění neumožňující větší fyzické aktivity. Jinak bychom ji jistě stále vídali a slyšeli její živé komentáře na seminářích a přednáškách.

Za některé kroky ve svém životě možná může vděčit nejen sama sobě a svým vlastnostem, ale i smíchovské čtvrti Prahy, kde žila v Holečkově ulici v rodinné vile po tchánovi, prof. Neuwirtovi a průkopníkovi české stomatologie. Možná to však byla ona, kdo otočil kolo rodinných tradic. Její manžel, prof. Jan Neuwirt, se též stal hematologem se světovou reputací a následně dlouholetým ředitelem Ústavu hematologie a krevní transfuze v Praze. Že se řemeslo dědí z rodičů na děti, mohou potvrdit i obě dcery, lékařky Kateřina Andělová a Anna Jonášová, a vnučka Michaela Andělová!

Radana Neuwirtová je politicky uvažující osobnost, jež s neutuchající trpělivostí sleduje a komentuje dění kolem

nás. Je zastánkyní masarykovských a havlovských myšlenek a věří v to, že my, obyvatelé české kotliny, v sobě najdeme zdravý rozum, a především schopnosti pochopit jak naši důležitost, tak i uznat, že jsme jen malým kamínkem v moři světových národů. Těžko lze nalézt osobnost, která by tak bezchybně šla příkladem v dovednosti obhájit svůj názor, ale současně prokázat schopnost uznat názor druhých.

Myelodysplastický syndrom byl a je jejím osudem, který studuje již řadu let, a přestože některé podtypy tohoto onemocnění byly i s jejím přispěním úspěšně léčeny, jako třeba 5q minus syndrom, na vývoj léků pro další více agresivní podtypy MDS si ona i my ostatní musíme ještě počkat.

Radana Neuwirtová je zkrátka úžasnou inspirací.

*Za kolektiv obdivujících kolegů
a kolegyň, přátel a pacientů
prof. MUDr. Marek Trněný, CSc.
a doc. MUDr. Anna Jonášová, PhD.*